

Handläggare
Anna Spetz
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
2015NÄN/0082

Näringslivsnämnden

Yttrande över revisionsrapport om hantering och ansökning av statliga ersättningar inom flyktingmottagandet

Förslag till beslut

Näringslivsnämnden föreslår kommunstyrelsen godkänna förslag till yttrande över revisionsrapport rörande hantering och ansökning av statliga ersättningar inom flyktingmottagandet.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

KPMG har av revisorerna haft i uppdrag att granska kommunen hantering och ansökning av statliga ersättningar inom flyktingmottagandet. Revisorerna konstaterar att det saknas dokumenterade rutiner och internkontroll av återsökning av statliga bidrag inom verksamheten för ordinarie flyktingmottagande, som hanteras inom tillväxtavdelningen. Däremot bedömer revisorerna att verksamheten för ensamkommande barn har väl fungerande rutiner och kontroll. Revisorerna eftersöker också ett förtydligande av ansvaret för statsbidragshanteringen.

I yttrandet bemöts revisorernas kritik och förvaltningen redogör för de åtgärder som vidtagits som bland annat består av att rutiner och processer nu finns dokumenterade och arbetet med implementering pågår. Återsökning av statliga bidrag ingår numera i internkontrollplanen för näringslivsnämnden och det pågår en översyn av hur en ny tjänst som "återsökningshandläggare" skulle organiseras, samarbetet mellan denne och ekonomi samt hur ett nytt verksamhetssystem skulle kunna underlätta arbetet.

Bakgrund

På de förtroendevalda revisorernas uppdrag har KPMG genomfört en granskning av hantering och ansökning av statsbidrag inom flyktingmottagandet. Rapporten har överlämnats till kommunen för yttrande. Kommunstyrelsen kommer att fatta beslut i ärendet på sammanträdet den 13 januari 2016. Ärendet har sänts till näringslivsnämnden inför beslutet om yttrandet.

Ärendebeskrivning

KPMG har av revisorerna haft i uppdrag att granska hantering och ansökning av statliga

ersättningar inom flyktingmottagandet. Det kommunala flyktingmottagandet baseras på överenskommelser med Länsstyrelsen (om ett årligt mottagande av nyanlända) och Migrationsverket (om mottagande av ensamkommande barn och ungdomar utan legal vårdnadshavare) och finansieras till viss del av statsbidrag. Det finns ett omfattande regelverk kring statsbidragen, ett regelverk som förändras kontinuerligt, vilket ställer stora krav på kommunen. Vissa ersättningar betalas ut per automatik till kommunen baserat på avtal men många ersättningar kräver att kommunen ansöker specifikt.

Granskningens syfte var att undersöka om kommunen har tillförlitliga rutiner angående hantering av statliga medel från Migrationsverket samt om kommunen ansöker och erhåller de medel man har rätt till. Revisionen har omfattat nedanstående områden, vilka beskrivs kortfattat tillsammans med revisorernas sammanfattade synpunkter. Granskningens metod och avgränsningar liksom revisorernas kommentarer och iakttagelser i övrigt framgår av bilagd granskningsrapport.

Övergripande styrning

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för flyktingmottagandet i Värmdö kommun. Övriga nämnder har ansvar utifrån sina verksamhetsområden. Från och med 2015 har Värmdö kommun en ny förvaltningsorganisation som är uppdelad på fem sektorer, vilka alla berörs av flyktingmottagandet. Det huvudsakliga ansvaret finns dock hos samhällsbyggnads- och tillväxtsektorn (SOT) och omsorgs- och välfärdssektorn (OVS). SOT har ansvaret för det ordinarie flyktingmottagandet, ett ansvar som tidigare fanns inom socialkontoret. Näringslivsnämnden är ansvarig nämnd. Inom SOT är det tillväxtavdelningen och specifikt arbetsmarknads- och integrationsenheten som ansvarar för flyktingmottagandet. Då organisationen är ny köper enheten fortfarande tjänster från flyktingteamet inom OVS. Flyktingteamet är det team som praktiskt hanterar mottagandet initialt.

Inom OVS är det vuxenenheten inom IFO stöd och service som ansvarar för verksamheten för ensamkommande barn i form av HvB-boenden, stödboenden och utslussningsboenden. Alla boenden är PUT-boenden, det vill säga alla som bor där har uppehållstillstånd. Asylplatser köper kommunen externt i Nacka och Skarpnäck. Inom OVS verksamhet finns tre ansvariga nämnder; Socialnämnden, Vård- och omsorgsnämnden samt Överförmyndarnämnden.

Kultur- och utbildningssektorn (KUS) ansvarar för förskola och skola för de nyanlända barn och ungdomar som kommer till kommunen. Inom grundskolan och gymnasiet finns förberedelseklasser där de nyanlända går den första tiden i syfte att lära sig svenska.

Styrning

Budgeten för det faktiska flyktingmottagandet finns hos respektive nämnd, vilka har ansvar för sin del i mottagandet inklusive återsökning av statsbidrag. År 2014¹ presenterades en utredning om hur kommunen kan tillse att samtliga statliga ersättningar som kommunen har rätt till, de facto, ansöks samt hur dessa ska fördelas inom kommunen. Kommundirektören fattade följande beslut, i enlighet med utredningens

¹ Rapport lämnades till kommundirektören 2014-05-19, uppdraget tilldelades kansli- och utvecklingsavdelningen år 2013.

rekommendation.

- En nätverksmodell för återsökning av medel fastställdes vilket innebar att socialkontorets respektive dåvarande kundvals- och finansieringskontoret fortsatte att återsöka medel var för sig. Med andra ord skulle respektive verksamhet ansöka om sina egna statsbidrag. Dessutom rekommenderas att handläggare inom de olika områdena samverkar inom ett lokalt återsökningsnätverk likväl som inom Södertörns återsökningsnätverk samt med Migrationsverket. Detta för att möjliggöra erfarenhetsutbyte och spridning av information och kunskap.
- En ny fördelning av schablonbelopp fastställdes. Tidigare hade socialkontoret varit huvudsaklig mottagare av schablonersättningarna. Eftersom ersättningen dock är tänkt att även täcka andra kostnader inom skolans område innebär den nya modellen som började gälla från 2015, att socialkontoret och skolan erhåller 50 procent vardera.

Revisorernas kommentarer

Organisationen har förändrats sedan besluten fattades, vilket revisorerna bedömer försvårar genomförandet av den ursprungliga tanken med en nätverksmodell. Vidare kritiserar revisorerna att ingen av de rutiner som utförs finns dokumenterade eller ingår i internkontrollplanen.

Arbetsmarknads- och tillväxtavdelningen är helt ny och utan dokumenterade rutiner och arbetsprocesser gör revisorerna bedömningen att det finns en uppenbar risk att arbets- och integrationsenheten inte ansöker om de medel som man har möjlighet att söka. OVS bedöms ha en tydlig hantering och tydliga rutiner byggt på en längre erfarenhet. För skolans område anser revisorerna att eftersom de har en mindre omfattning av statsbidragsansökningar har de enklare att finna säkra rutiner och risken att bidrag missas att sökas är lägre.

Hantering av statsbidragen

Rutiner för hantering av grund och schablonersättning

Vissa statliga ersättningar betalas ut till kommunerna utan ansökan och avser bland annat grundersättning för de nyanlända som kommunen har en överenskommelse med Länsstyrelsen om. Vidare erhåller kommunen schablonersättning för varje individ som omfattas av ersättningsförordningen. I förordningen (2012:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finns angivet vilka kostnader schablonersättningen är tänkt att ersätta. Kommunen får också ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd som kan uppstå innan den första etableringsersättningen betalas ut (det s.k. glappet). Dessutom får en kommun, som tecknat överenskommelse med Migrationsverket om att ha boendeplatser för ensamkommande barn och ungdomar, en årlig ersättning samt dygnersättning.

Revisorerna bedömer att den modell för schablonersättning som används från i år är ändamålsenlig och viktig för att förenkla förfaringssättet och säkra att verksamheter som genererar kostnader också ersätts.

Rutiner för hantering av ansökningar av statsbidrag

Arbetsmarknads- och integrationsenheten har ansvar för återsökning av statsbidrag i samverkan med ekonomi. Enheten är ny och tidigare låg deras ansvar hos socialtjänsten.

Inom enheten finns en flyktingstrateg som ansvarar för återsökningar inklusive ansökning av eventuella statsbidrag för äldreomsorgen och handikappomsorgen liksom bostadsanpassning. Underlag lämnas från respektive verksamhet, vilket ställer krav på aktuella verksamheter att känna till regler kring vilka ersättningar som kan sökas. Utbetalningen av ersättningen kommer i en klumpsumma vilket innebär ett omfattande arbete att kontrollera vilken ersättning som ska till vilken verksamhet.

Revisorerna bedömer att rutinerna kring återsökning för kostnader inom det ordinarie flyktingmottagandet inte är tillfredsställande. Inga rutiner finns dokumenterade och de som praktiseras anses vara otillräckliga. Inte heller ingår återsökning som en kontrollpunkt i nämndens internkontrollarbete. Vidare pekar revisorerna på risken att vissa återsökningsbara kostnader missas eftersom alla sektorer är inblandade i hanteringen av medel kring flyktingmottagandet och har sitt eget ansvar för hanteringen av statsbidrag inom området.

Revisorerna bedömer dock att verksamheten för ensamkommande barn har väl fungerande rutiner för kontroll av de kostnader som går att återsöka. Detsamma gäller för överförmyndaren. Revisorerna anser det vara positivt att överförmyndaren driver frågan om ersättning mellan kommuner vad gäller god man.

Bedömning

Revisorerna konstaterar att det viktigaste med statsbidragen och arbetet kring dessa är att kommunen har god kontroll och säkra rutiner för att säkerställa att man erhåller de medel man har rätt till. God kontroll förutsätter en tydlig och ändamålsenlig organisation och att ett grundligt arbete görs i syfte att skapa rutiner, riktlinjer m.m. som är dokumenterade och väl implementerade i verksamheterna. Revisorerna gör bedömningen att detta inte gäller för alla verksamheter som hanterar flyktingmottagning i Värmdö. Revisorernas bedömning, som förvaltningen instämmer i, är att verksamheten för ensamkommande barn har väl fungerande rutiner för kontroll av de kostnader som går att återsöka, vilket bygger på längre erfarenhet. Detsamma gäller för Överförmyndaren. Vidare bedömer revisorerna att den modell för schablonersättning som används från i år är ändamålsenlig och viktig för att förenkla förfaringssättet och säkra att verksamheter som genererar kostnader också ersätts. Bedömningen delas av förvaltningen. För verksamheten kring det ordinarie flyktingmottagandet pekar revisorerna på följande sammanfattade utvecklingsområden:

- Tydliggörande av ansvaret för statsbidragshanteringen och övervägande av organisationen.
- Dokumentera rutiner kring hantering av statsbidrag.
- Inkludera statliga ersättningar för flyktingmottagande i samtliga berörda nämnders internkontrollarbete.

Förvaltningen instämmer i revisorernas kritik om att det saknats dokumenterade rutiner och intern kontroll inom det ordinarie flyktingmottagandet. Detta har åtgärdats genom att avdelningschefen för tillväxtavdelningen har färdigställt arbetet med att dokumentera rutiner för återsökning av statsbidrag. Processbeskrivningar finns på plats och nu pågår ett arbete med att implementera dessa samt öka kunskapsnivån kring statsbidrag i berörda verksamheter. I internkontrollplanen för näringslivsnämnden har återsökning av statsbidrag förts in, vilket bedöms öka kontrollen över verksamheten.

Arbetet med att bygga upp den nya organisationen fortgår och beslutet att flytta ansvaret för det ordinarie flyktingmottagandet till tillväxtavdelningen bedöms av förvaltningen som mycket positivt då integrationsuppdraget formulerats tydligare. Den nya organiseringen innebär inte att den kunskap som finns inom socialtjänsten inte tas tillvara. Genom nätverksmodellen sker ett samarbete och kunskapsutbyte. Även om omorganisationen inneburit utmaningar för nätverksmodellen, som togs fram under den gamla organisationen, arbetar förvaltningen inom denna och kommer utveckla detta arbete framgent. Förutsättningarna i omvärlden förändras snabbt och situationen idag ser annorlunda ut än för ett halvår sedan. Det är viktigt att de rutiner och processer som enheten arbetar med utvecklas utifrån de givna förutsättningarna. Genom nätverksmodellen ges de olika verksamheterna inom förvaltningen möjlighet att gemensamt bedriva utvecklingsarbete, kunskapsdelning och omvärldsbevakning.

Förvaltningen håller med om att ansvaret för statsbidragshanteringen måste tydliggöras. Tillväxtavdelningen har utrett vilka behov som finns, hur andra kommuner organiserar sitt arbete och hur Värmdö skulle kunna arbeta. Det pågår ett arbete med att se över hur en tjänst som "återsökningshandläggare" skulle kunna organiseras och hur ansvaret ska fördelas. Utöver ett verksamhetsnära återsökningsansvar krävs också ett nära samarbete med ekonomiavdelningen. Dessutom saknas idag ett verksamhetssystem för återsökning av medel, som är kompatibelt med det digitala system som Migrationsverket utvecklar, men som ännu inte är färdigställt, samt det egna ekonomisystemet. Arbete med att uppgradera och utveckla verksamhetssystem för tillväxtavdelningens flyktingmottagning pågår.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att ovanstående redogörelse visar på att åtgärder har satts in för att svara upp mot den kritik som revisorerna lämnar. Kommunstyrelsen föreslås därför godkänna förslaget till yttrande.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att godkänna förslag till yttrande får inga ekonomiska konsekvenser. Däremot torde en översyn av organiseringen av en samordnande resurs avseende återsökning av medel leda till positiva konsekvenser för ekonomin. Genom korrekt återsökning av medel ökar intäkterna för kommunen.

Konsekvenser för miljön

Beslutet får inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Beslutet att godkänna förslag till yttrande får inga direkta konsekvenser för medborgarna. Däremot torde en kunskapshöjning om vilka medel som är återsökningsbara leda till en ökad service för de nyanlända som kommer till kommunen.

Konsekvenser för barn

Beslutet att godkänna förslag till yttrande får inga direkta konsekvenser för barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansli- och utredningsavdelningen i samråd med tillväxtavdelningen.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Revisionsrapport: Granskning av hanteringen och ansökning av statliga ersättningar inom flyktingmottagandet.	Bilaggs
2	Förslag till yttrande över revisionsrapport om hantering och ansökning av statliga ersättningar inom flyktingmottagandet.	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Kommunstyrelsen

Lars Öberg
Sektorchef
Samhällsbyggnad- och tillväxtsektorn

Karin Jöback
Avdelningschef
Tillväxtavdelningen